

praktická astronomie

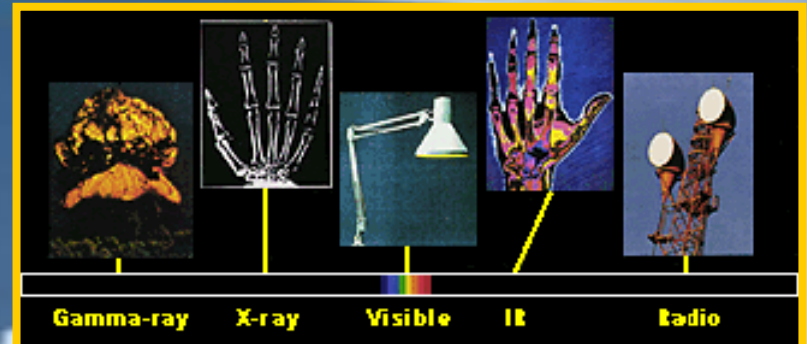
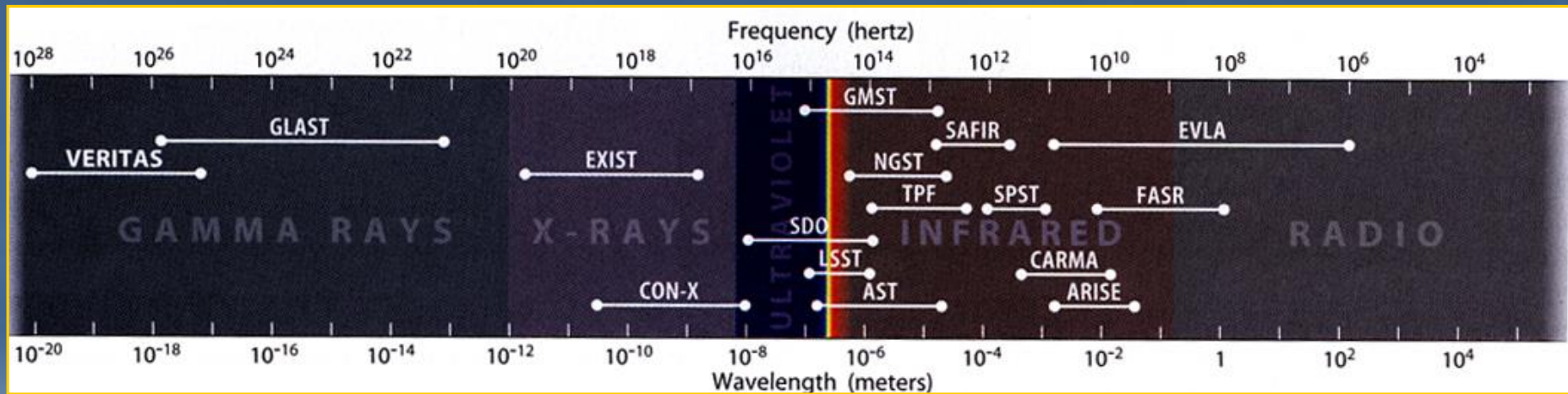

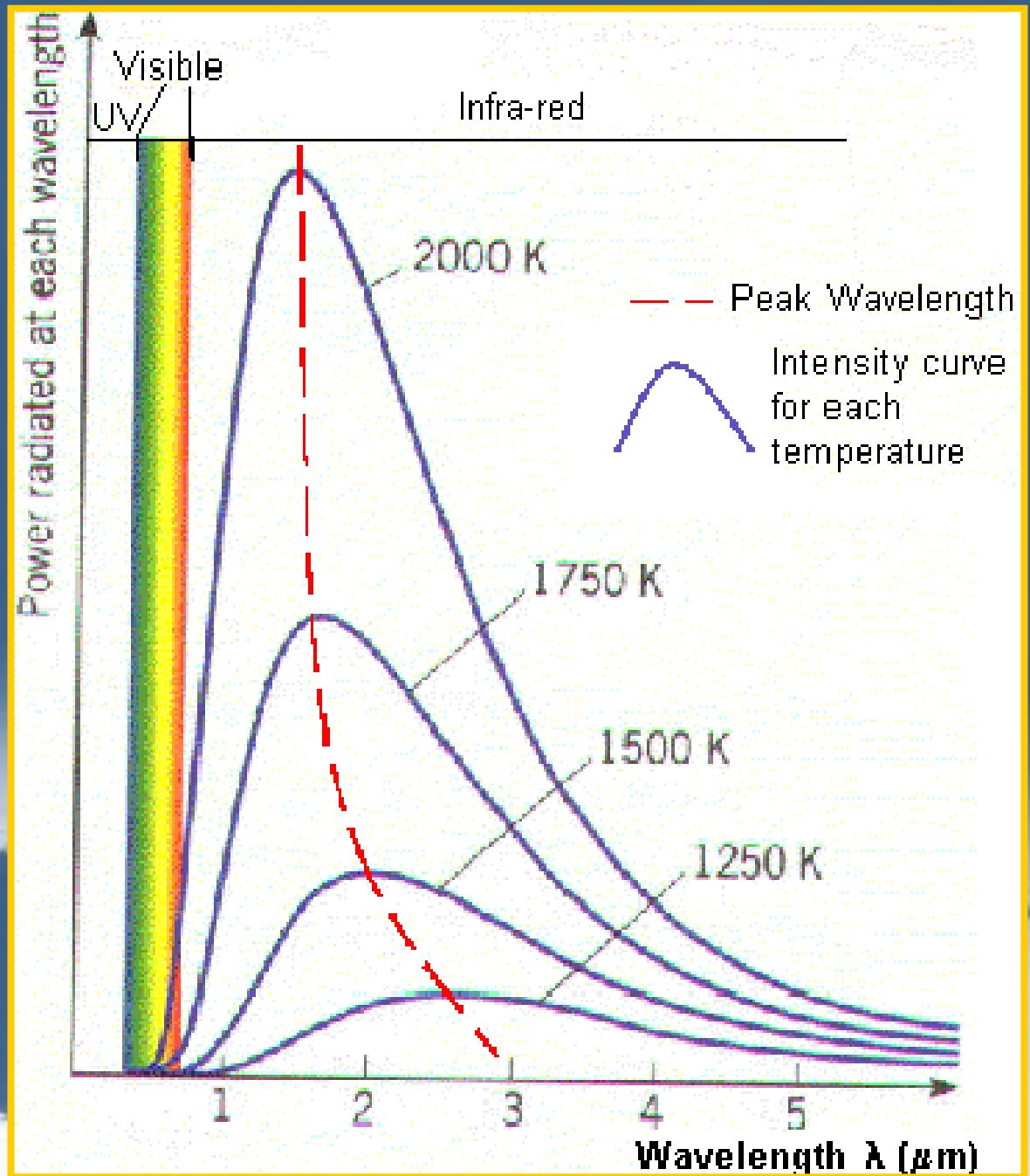
stručný přehled detektorů a pozorovacích metod používaných v rádiové, UV, rentgenové a gama astronomii

detektory kosmického záření, neutrin a gravitačních vln

Praktická astronomie „pro radost“ II (včetně kritického komentáře) cvičení

elektromagnetické záření

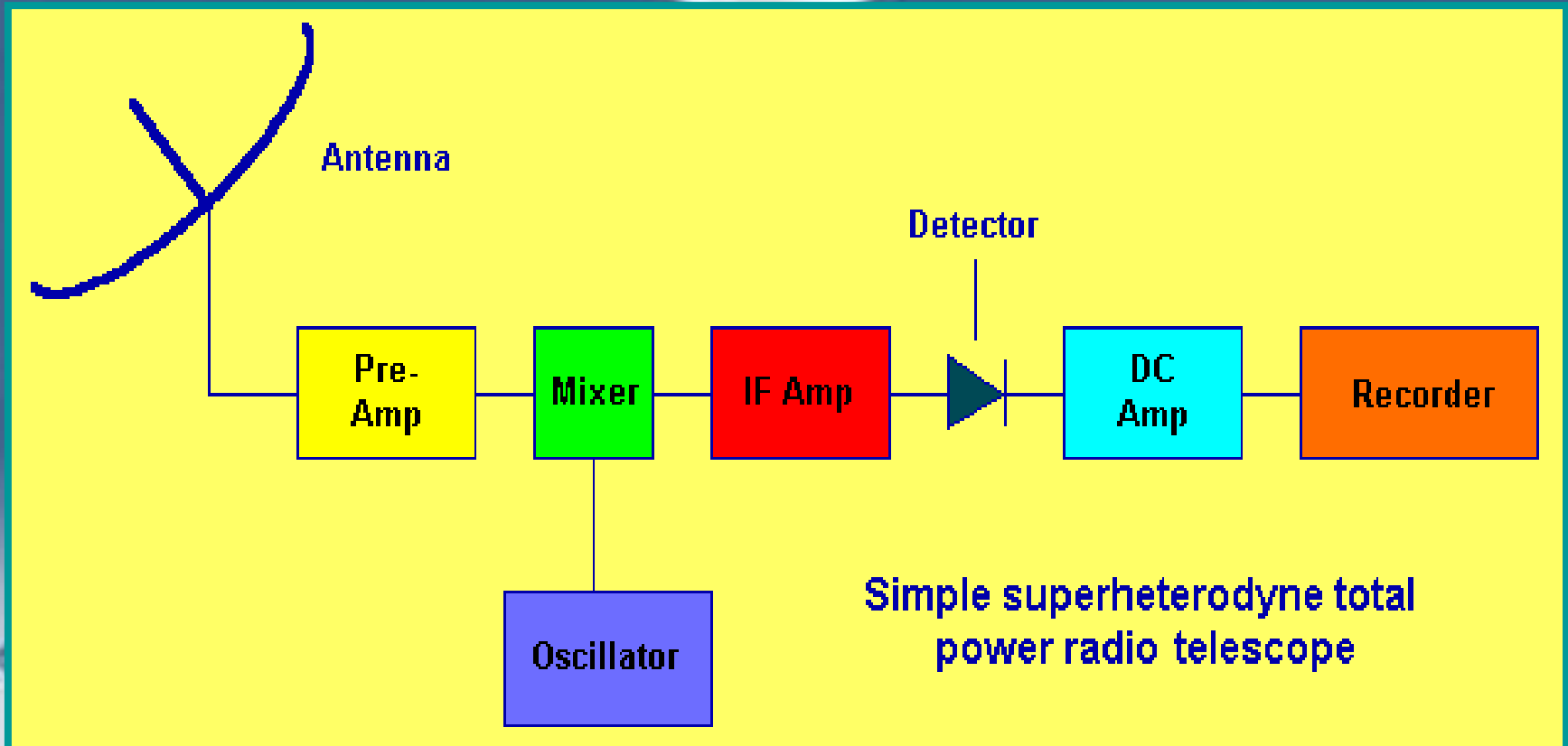

rádiový obor

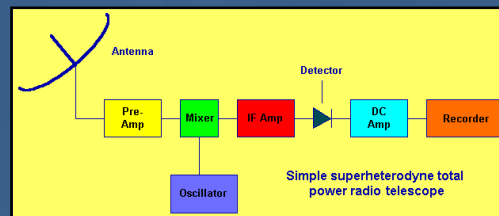
- odlišuje se od optického oboru velmi dlouhými vlnovými délkami
- $\lambda_r/\lambda_o = \text{cca } 10^5 - 10^6$
- rozlišovací schopnost
- detekce obdobná jako v rozhlasovém přijímači, lze určit jak amplitudu, tak fázi (měřenou veličinou bývá el. napětí)

rádiový obor

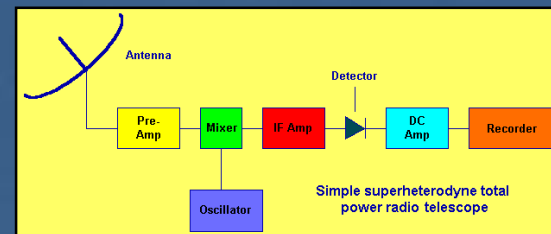
rádiový obor

anténa

- je analogickým prvkem jako čočka nebo zrcadlo v optickém oboru, je to vlastně „sběrač“ rádiových vln, jež soustředí a mění na elektrický proud, který lze po poměrně složitém zpracování měřit a vyhodnotit
- Rozlišovací schopnost je vyjádřena stejnou rovnicí jako u optického dalekohledu, čili rozměry radioteleskopu (RT) musí být obrovské, pokud chceme rozlišení srovnatelné s optickým, řešením je interferometrie – rozsáhlé soustavy propojených RT (např. VLA, VLBI, atd.). A nemusí se jednat jen o parabolické antény, ale i soustavy dipólových antén atd.

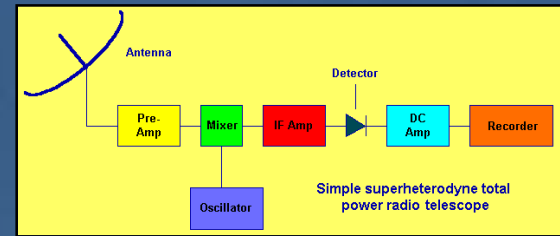
rádiový obor

předzesilovač

- rádiové záření z vesmíru je nesmírně slabé, abychom jej byli schopni měřit, je nutné jej zesílit řádově 10^6 krát, to je role předzesilovače – maximálně zesílit signál, ale s minimálním vloženým šumem, k tomu účelu byly vyvinuty speciální tranzistory, jež jsou chlazeny na velmi nízkou teplotu

rádiový obor

směšovač (mixer)

- sníží frekvenci signálu z předzesilovače, je to nutné:

1. nižší frekvence se jednodušeji zesilují, filtrují atd.
2. zamezí se tak možnosti vzniku nepatřičné zpětné vazby

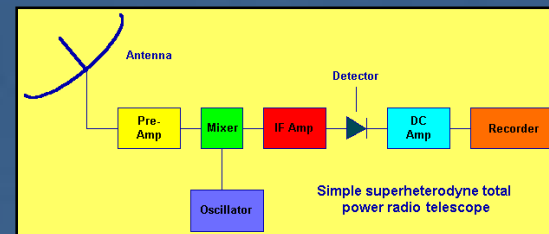
Směšovač mísi signál z oscilátoru se signálem z předzesilovače a vytváří dva výstupy:

1. vstupní signál mínus frekvence oscilátoru
2. součet frekvencí

dále se pracuje se signálem na nižší frekvenci

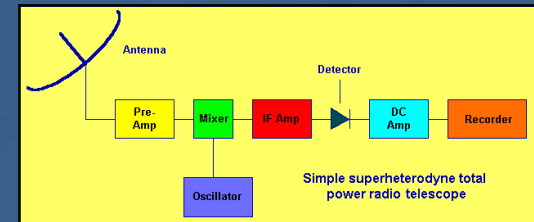
rádiový obor

oscilátor

- vytváří signál, který vstupuje do směšovače, mnohé RT používají křemíkové oscilátory – jsou stabilní jen s malým posouváním frekvence, tento posun se musí velmi pečlivě hlídat, aby se frekvence neposunula do oblastí frekvencí signálu před směšovačem

rádiový obor

IF zesilovače

- IF (intermediate frequency) zesilovač zesiluje výstup ze směšovače

detektor

- používají se různé druhy polovodičových diod

úprava DC signálu

- další elektronické zařízení upraví signál do rozsahu vhodnějšího pro záznamové zařízení

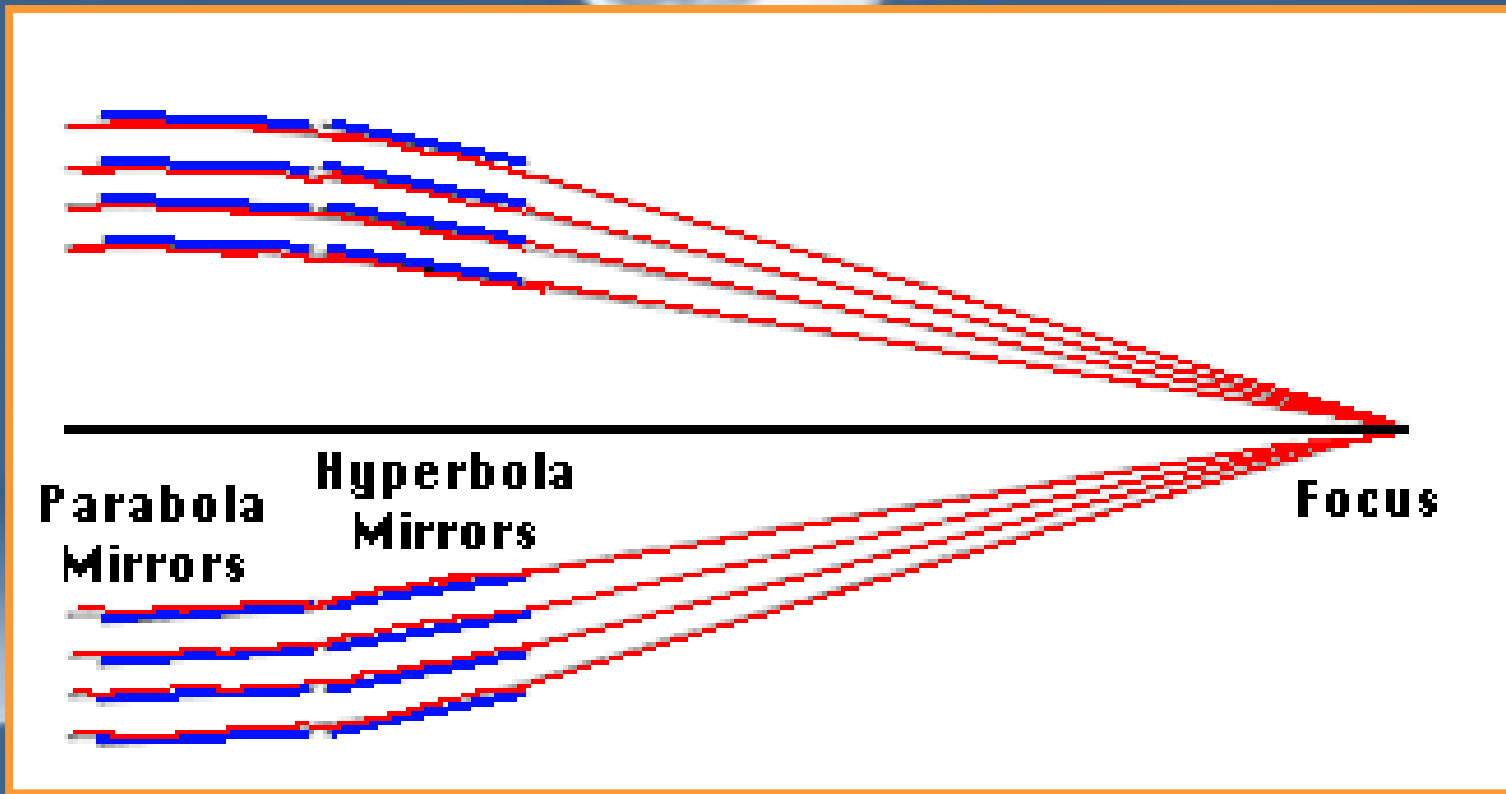
záznamové zařízení

rentgenové záření

- objev 1895, Wilhelm Conrad Röntgen
- atmosféra nepropustí RZ z vesmíru
  - balóny
  - rakety na balistické dráze
  - družice

[historie](#)

rentgenové záření

rentgenové záření

X-Ray Astronomy

- detektory
  - Geigerův čítač
  - proporcionální čítač
  - scintilační detektor
  - proporcionální scintilační čítač
  - CCD
  - mikrokanálkové destičky
  - další detektory (pro každý vědecký záměr se mohou používat jiné typy)

záření gama

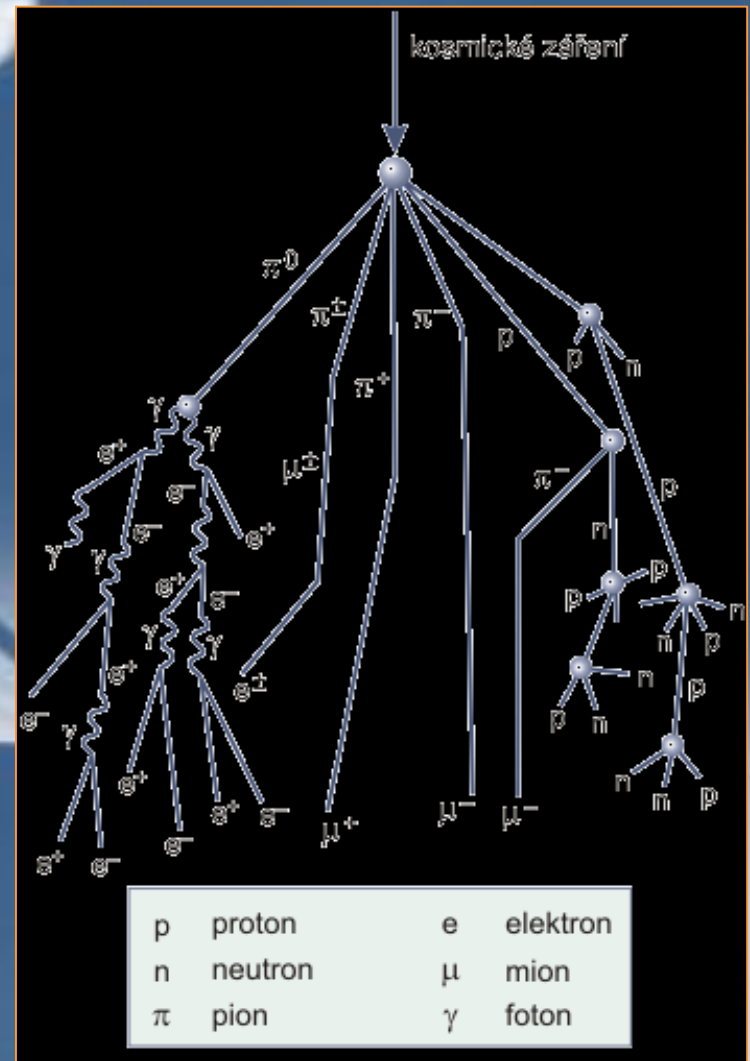
- používají se obdobné detektory
- [gama astronomie](#)

kosmické záření

- [prezentace](#)

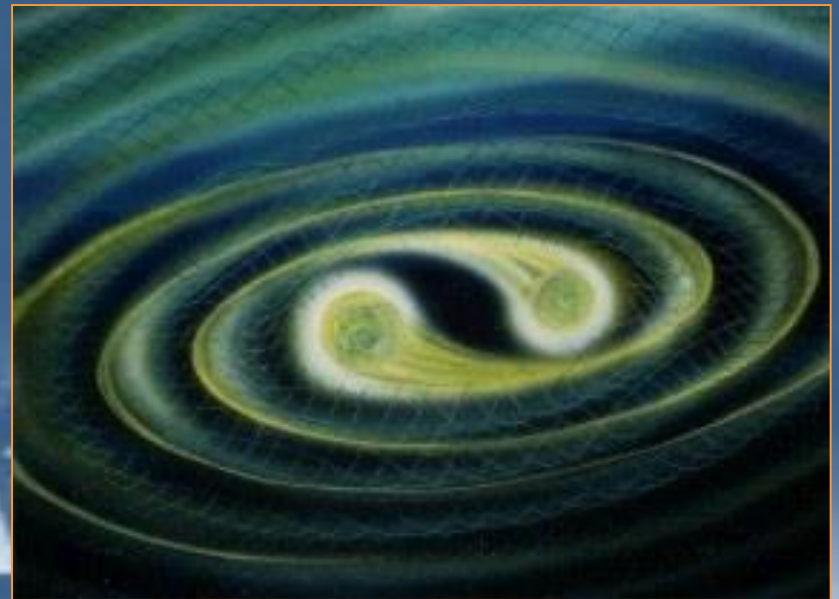
detekce neutrin

- Neutrinová astronomie

detekce gravitačních vln

- Prof. Kulhánek
Gravitační vlny
- Jiří Podolský
Gravitační vlny

cvičení

praktická astronomie „pro radost“ II (včetně kritického komentáře)

- meteory
- komety
- proměnné hvězdy
- novy a supernovy
- další

V ohnisku

... koniec ...

